

ռանգորդ քրաւ արքայութեան : Նա մոլորեալ Մագդաղէ-
նացոյն առաջինն երեցաւ լետ յարութեան : Նա եկեղեցւոյ
եւ նորա զաւակաց հալածող Սողոմին՝ Պօղոս եւ անօր ըն-
տիր անուանեց :

Մեր, Քրիստոսասէր ժողովուրդք, մեք առ հասարակ
Առաքելոյն խօսքերը մտքերս բերենք . « Որք միանգամ ի
Քրիստոս մկրտեցայք՝ զՔրիստոս զգեցեալ էք, չիք խտիր,
ոչ Հրէի եւ ոչ Հեբանոսի, ոչ ծառայի եւ ոչ ազատի, ոչ ա-
րուի եւ ոչ իզի . զի ամենեքեան զուք մի էք ի Քրիստոս
Յիսուս » : Այս օրէն այս նոր երիտասարդիս եւ մեր մեջն
ալ չիք խտիր եւ զանազանութիւն . հարկաւ մի եւ նոյն մեր
ծնած աւագանեն եւ սա հոգեւոր ծննդեամբ Մկրտութեա-
նըն Խորհրդոյ ծնաւ անխտիր մեզ եղբայր, ինչպէս մարմ-
նաւոր ծննդեամբ մէկ արգանդէ ծնած . ուստի պարտաւո-
րիմք ընդունել եւ սա իբրեւ մեզ հարազատ Հոգեւոր
եղբայր ի Քրիստոս . « Զիք խտիր . . . զի ամենեքեան զուք
մի էք ի Քրիստոս Յիսուս » : Յիսուս Քրիստոս մեր հաւա-
տոյ գօրագլուխը՝ իւր կենսատու սուրբ խաչին բազաւորա-
կան արքունէ բացեց՝ ինչպէս մեզ համար եւ սորա համար
ալ իւր մարմնոյ վերայ փրկութեան դռներ, եւ իւր աստուա-
ծացեալ արեամբը զնեց յորդեգրութիւն Հօրն երկնաւորի եւ
ի ժառանգութիւն երկնից արքայութեան խոստացեալ անան-

ցական փառաց : այնպէս եւ սուրբ եկեղեցին բացեց այսօր
իւր ընդունելութեան շնորհաց դուռը եւ այս երիտասար-
դիս համար հոգեւոր ծննդեամբ ի ջրոյ եւ ի Հոգւոյ . միա-
ցոյց գաւ, ինչպէս երբեմն եւ զմեզ ընդ Քրիստոսի, եւ կը-
խոստանայ աստուածային խորհրդոց պարգեւներ . « Զիք
խտիր » : Պարտք են եւ մեզ Արգոյ հանդիսականք, մեր բո-
լոր մարդկային կարեկցութիւնը դարձնել սորա վերայ, չը-
խնայել մեր քրիստոնեական եւ բարոյական խրատները,
եւ այսօր առաջի կենսատու սուրբ Պատարագիս վերուդղել
մեր խոնարհանութիւն աղօրքը յարող երկնաւոր բազաւորին,
որպէս զի պարգեւէ այս անձնանութիւն իւր հաւատոյ զինուո-
րին ճշմարիտ քրիստոնեաւայել հոգի, որպէս զի եւ սա
համեստ եւ աստուածահաճայ վարուք՝ անգեղջ պահէ իւր
վերայ սուրբ մկրտութեան խորհրդոյն հետ ստացած Հո-
գւոյն սրբոյ շնորհքը, Քրիստոսի զինուորութեան զրոշմը, եւ
սուրբ հաղորդութեամբ ընդ Քրիստոսի միաւորութիւնը, ար-
ժանի լինի իւր կեանքը կնքելոյ բարի մահուամբ, որուն
օրինակը արդէն իւր վերայ առաւ . որպէս միացաւ ընդ
մեզ ի զինուորեալ եկեղեցիս, արժանի լինի եւ յաղբական
եկեղեցւոյ անանց կենացն եւ խոստացեալ փառացն, շնորհօք
Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ է օրհնեալ յաւիտեա-
նըս . ամեն :

Աւագ ՔՅ. ՅԱԿՈԲ ՍՈՒՐԵՆԵԱՆՑ,

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆՔ

ՄԱՐԴ Է ՄԱՐԴՈՒ ՊԷՍ. — ՆԱ ԱԼ ՄԱՐԴ Է ԻՆԾԻ ՊԷՍ.

Այնչափ դժուար բան է ուրիշի յարգը
որոշելն ու ճանչնալը որ սովորութիւն դար-
ձած է մարդուս գրեթէ յուսահատիլ ուրիշ-
ներուն արժանաւորութիւնը ճանչնալէն, եւ
միայն իւր անձնական կատարելութիւնները
մտածել, գովել, մեծցընել . իսկ երբոր ու-
րիշի վրայ զարմանալի աղէկութիւններ տես-
նուին եւ մէկը մէկալը գովեն բարձրացընեն,
գիմացլնը պատասխան կուտայ թէ այդ-
չափ գովելու ինչ բան ունի. Նա ալ մարդ է՝
մարդու պէս, Նա ալ մարդ է՝ ինձի պէս :
Այս գատմունքը մէկ կողմանէ ճշմարիտ
կրնայ լինել . բայց միւս կողմանէ ալ մեծ

անիրաւութիւն կրնայ համարուիլ ընդդէմ
ճշմարտութեան եւ ընդդէմ ուղիղ խղճի .
ճշմարտութիւն է այն ժամանակը՝ երբոր ա-
ռանց հպարտութեան՝ մարդ իւր արժանա-
ւորութիւնը կամ կատարելութիւնը ուղիղ
կերպով ճանչնայ, եւ առանց սուտ խոնար-
հութեան իւր պակասութիւններն ալ խոս-
տովանի, միանգամայն իրմէ աւելի պակա-
սաւոր մարդկանց՝ նոցա արժանաւորութենէն
աւելի մեծարանք եւ պատիւ չընէ : Բայց մե-
ծապէս կանխաւի՝ երբոր ինքն իրեն հաւ-
նելով ու ետութեամբ այնչափ ուռի հը-
պարտանայ, որ ինքզինքը ո՞ր եւ իցէ կատա-

րեւութիւնն ունեցող մարդիկներուն ալ հաւատար կարծէ, եւ շատ անգամ ամէն մարդէ ալ ինքզինքը վեր դնէ:

Գաղղիացի հեղինակին մէկը այս բաներու վրայ մտածելով՝ հետագայ խորհրդածութիւնները կընէ մարդկային արժանաւորութեան վրայ, այսինքն այս բանիս վրայ թէ մարդ մարդէ ինչով տարբեր է կամ ինչով վեր է:

«Շատ ծիծաղաշարժ տեսարան կբացուէր մարդուս առջեւը, եթէ կարելի լինէր իմանալ տեսնել թէ ամէն մարդ ինչ ծածուկ պատճառներով ինքզինքը ուրիշներէն վեր կդնէ: Այնպիսի բաներ կան այս ծածուկ պատճառներուն մէջ որ ճշմարիտ փիլիսոփային կրնամ ըսել թէ ամօթ է անոնց վրայ մտածելն անգամ. բայց սփսոս որ մարդուս բնաւորութիւնը ճանչնալու համար հարկաւոր է նաեւ անոնք գիտնալ, եւ մարդս զանոնք տեսնելով՝ այնպիսի մանր մանր խորհրդածութիւններ կընէ՝ որոց ծայրը մեծամեծ գործոց կնայի:

«Կտեսնես մարդուն մէկը ուրիշներէն վեր կհամարուի. ինչով. — ասով որ գլխուն դռակը կամ ոտքին կօշիկը ուրիշներէն աւելի կոկիկ է, կամ թէ հասակը սիրուն է, խաղալն ու պարելը շատ թեթեւ է, այնպիսին ինքզինքը վեր կդնէ անով նաեւ այն անձէն՝ որ անուանի է իմաստութեանը կամ արդարութեանը համար. վասն զի նա այն իմաստնոյն կամ արդարոյն այս պակասութիւնը միայն կգիտէ որ գուցէ բարեւ տալու ատեն պէտք եղածին չափ չկոտրտուիր. կամ թէ հագուստին գոյնը եւ ձեւը մօտայի յարմար չէ. գուցէ այս ալ կմտածէ թէ նորա անունը իւր անունէն երկու վանկ պակաս է, կամ թէ իւր անունը պէս անոյշ չի գար ականջի: Մէկ երեւելի մարդ մը կը ճանչնամ որ մեծամեծ կատարելութեանց տէր է. բայց ինքզինքը ուրիշ ամէն մարդիկներէ վեր կդնէ՝ միայն անոր համար որ թուղթ խաղալու մէջ ամենէն վարպետ է:

Բարեկամներէս մէկուն հետ մէկ օր մը միայն վէճ մը ունեցեր եմ. անոր ալ պատճառը այս էր միայն որ նա թուղթը կտրտելով մարդու կերպարանքներ ձեւացնելու շատ վարպետ էր. ես իրեն կըսէի թէ այն կերպարանքները կապարէ գրիչով կամ ներկով քաշուածներուն չեն հասնիր, որովհետեւ ոչ շուք ունին եւ ոչ բարձր ու ցած կտորներ. իսկ նա հակառակը կպնդէր, Վերջապէս ես ինքս ալ որ ուրիշներուն պակասութիւնները գիտելու սէր մը ունիմ, շատ լաւ միտքս կուգայ որ ատենով այն օրերն որ մեծամեծ ծոպերով զարգարուած ուսանոցներս (*կոլոկք*) կդնէի, աւելի պատիւ կը պահանջէի ընկերներէս՝ քան թէ փոքր ուսանոցներ գրած օրերս. եւ դեռ ամիս մը չկայ որ յանկարծ կրահեցի որ ես աւելի շիտակ կկենամ ու կքալեմ, անոր համար որ հագուստս նոր է եւ մազերս լաւ սանտրած եմ. թերեւս այս բանս ուրիշին յիմարութեանը հետեւելով ըլլի, բայց հետեւանքը մի եւ նոյն է:

«Շատ անգամ մարդ նաեւ այնպիսի բաներով կհպարտանայ որ ամենեւին չունի: Կտեսնես մէկը վախկոտ է, եւ ինքզինքը աչքաբաց կկարծէ. խարդախ է, եւ խոհեմ եմ կըսէ. լիբը ու կոշտ է, եւ շիտակ խօսող եմ ըսելով կպարծի. ծանծաղամիտ (*զեկզեկ*) է, եւ մարդավար եմ կըսէ. հասարակոց բոլրին իւր բարեկամներուն ու ազգականներուն կզոհէ, եւ ինքզինքը հայրենասէր կանուանէ. Տէրութեան գանձը կվատնէ, եւ առատաձեռն եմ կըսէ. բայց ամենէն զարմանալին այս է որ ամէն մարդ կարծէ թէ գերազանց դատողութիւն ունի, եւ սակայն ամէն մարդ ալ գիտէ թէ ուղիղ դատողութեան պէս սակաւագիւտ բան չկայ:

«Աւելի լաւն ըսեմ: Շատ մարդիկ կտեսնես նաեւ բարձր աստիճանի մարդկանց մէջ որ իւրեանց մոլութիւններուն վրայ անգամ կպարծենան, եւ այն բանն որ չեն կրնար ծածկել՝ ամենուն յայտնի կընեն պարծանօք.

չարագործութիւն մը չկայ որոյ վրայ կարմրին, բաւական է որ անոր մէջ խելք ծախելու բան մը գտնեն կամ երեւցընեն. կալածեան աներեսաբար թէ ես ծոյլ եմ, տգէտ եմ, շուայտոտ եմ, շռայլ եմ, խտտախրոտ եմ կամ թէ անհաւատ եմ, որ եւ իցէ խելացի խօսքի վրայ արհամարհանք կծախեն, որ եւ իցէ իմաստուն խորհրդածութեան վրայ ծաղրածութիւն կընեն, եւ առաքինութեան անունն ալ որ լսեն՝ բերանաբաց կյօրանջեն: — Եթէ չար հոգի մը մարդկային կերպարանք մտնէր, ասկից աւելի վտանգաւոր հազուադէպ կրնար հագնիլ:

«Արժանաւոր մարդուն ինչ եղածը անունէն ալ կհասկըցուի, արժանաւոր մարդ՝ լաւ մարդ նա է որ իւր օգտակար կատարելութիւններովը իրաւունք ունի պահանջելու՝ որ ուրիշները զինքը մեծարեն եւ երախտագէտ լինին իրեն: — Մարդս երախտագէտ կլինի անպատճառ այն մարդուն՝ ուսկից բարիք ընդունեն է կամ թէ ընդունելու յոյս ունեցեր է: — Ապա ուրեմն միայն առաքինութիւնն է ճշմարիտ արժանաւորութիւն, եւ առանց առաքինութեան որ եւ իցէ բարձրամտութիւն կատարի անձնասիրութիւն է:

«Մէկուն բարերարութիւնը որչափ որ աւելի շատ մարդկանց վրայ տարածուի, այնչափ բարձր է նորա արժանաւորութիւնը: Իրաւ է որ այս բանիս պատճառ մէկ կողմանէ բաղդն է, վասն զի բաղդն է մարդուս կարողութիւն տուողը, բայց դիտաւորութիւնն ալ իրական տղէկութիւն մի է. միայն դիտաւորութիւնն է որ մեր ձեռքն է, եւ օգտակար լինելու ցանկացող մարդը միշտ արժանի է շնորհակալութեան, թէպէտ եւ նորա սրտին շարժմանցը չօգնէ իւր դրուութիւնը:

«Ազնուութիւնը, հարստութիւնը, իշխանութիւնը այն ժամանակը միայն արժանի կընեն զմարդ ուրիշի մեծարանացը, երբոր նա բանեցընէ ասոնք հասարակաց օգտին համար, ապա թէ ոչ, անղգամ չարագործ-

ներն անգամ, ուրումելի յիմարներն անգամ կրնային արժանաւոր մարդիկ համարուիլ. որովհետեւ նոքա ալ կարող են առանց արգելքի շատ աղնիւ, շատ հարուստ եւ շատ բարձր իշխանութեան տէր մարդիկ լինել: — Գիտուն մարդն ալ այնպիսիներէն վեր համարուելու իրաւունք չունի՝ երբոր իւր գիտութիւնը բանեցընէ միայն մանր մունր տեղեկութիւններ հաւաքելու, եւ կամ սնոտի հետաքրքրութեամբ եւ միայն պարծանքի համար ուզէ գիտուն երեւնալ: Աշխարհիս երեսը կվխտան այնպիսի մարդիկ որ շատ իմաստուն են մանր բաներու մէջ, եւ իրենց գիտութեամբը տգէտներէն աւելի օգուտ մը չեն ըներ: Ամէն բան գիտեն, բաց ի ուրիշներուն հետ մտածելէն, ապրելէն ու վարուելէն:

«Ի՞նչ բանի կուգայ քու ութը տասը լեզու խօսիլդ, ամէն մէկ աստղերը իրենց տառերէն ճանչնալդ, ամէն ժամանակ իրեն թուականովը գիտնալդ, կամ թէ լոկարիթմերուն եւ ծոցերուն ազիւսակները գիտնալդ: Ի՞նչ բանի կուգայ ճիշդ կերպով գիտնալդ թէ կեկրոպայ ասպանդակին ձեւը ի՞նչ էր, փռիւզացուց անօթներուն համեմատութիւնները ի՞նչպէս էին, կամ թէ Պալմիրայի աւերակները ի՞նչ մեծութիւն ունէին: Միայն այնպիսի տեղեկութիւններով գոհ լինելը անոր կնիմանի որ գործաւոր մը անգամար գործիքներ հաւաքէ՝ առանց բնաւ գործածելու: — Բայց ես այնպիսի բաներով կըզուարճանամ կըսես: Եթէ այդպէս է, իրաւունք ունիս, եղբայր, բայց թէ որ այդ պատճառաւ ուրիշներէն պատիւ կվնասես, կսխալիս: Եթէ քու գիտութեանդ պատուները սենեկիդ շեմէն դուրս չեն ելներ, քու պարծանքիդ սահմանն ալ եւ մեր շնորհակալութեան չափն ալ անկից աւելի տարածութիւն չեն ունենար:

«Բազմաճմուռ մարդուն արժանաւորութիւնը մեծահանճար մարդուն արժանաւորութեան շատ վար է, իսկ օգտակար մար-

դուռն արժանաւորութիւնը երկուքէն ալ վեր է: Ես կհամարձակիմ տարակուսանքի տակ ձգելու թէ արդեօք ո՞վ աւելի արժանի եղած է մարդկային ազգի շնորհակալութեան. արդեօք Տրմբը՝ գետնախնձորի մշակութիւնը Ամերիկայէն եւրոպա բերելով, եւ կամ Անաքարոսիսը, բրտի անիւը հնարելով, թէ այն օրէնսգիրը՝ որ կեդրոնաձիգ եւ կեդրոնախոյս զօրութիւններուն կանոնները դրեր է:

«Խորունկ գիտութիւնը խոհեմութենէ հեռու եղած ժամանակն ալ աւելի պատճառ կլինի ատելի ընելու զմարդ. վասն զի անոր այլոց վնաս ընելու կարողութիւնը կաւելցընէ, եւ կրնայ հաւասարապէս գտնուիլ նաեւ անարգ եւ ցած մարդուն քովը: Այսպէս վրնասակար է քաղաքագէտ ճարտասանին տաղանդը՝ եթէ բանեցընէ զայն իւր հայրենիքը նեղելու համար, եւ կամ փաստաբանին տաղանդը՝ եթէ արգարութեան չնայելով՝ իւր գրիչն ու ճարտասանութիւնը ծախէ անըզգամ մարդուն, որպէս զի անմեղը կործանի: — Գիտութեան եւ տգիտութեան կամ թէ հեղութեան եւ խոտութեան վերջին աստիճանները բարոյական արժանաւորութեան վերջի ծայրերը չեն. յիմար չարագործէն շատ վար աստիճան մի եւս կայ, եւ է գիտուն չարագործին աստիճանը:

«Արդար մարդկանց համար ամենէն աւելի ծանր խտրութիւնները անոնք են՝ զորնս բաղդը կամ գիպուածը կուտայ, ինչպէս հարստութիւնն ու աղնուութիւնը: — Աղքատութիւնը այնպիսի բեռ մըն է որ կստիպէ զմեզ ծանր ծանր քալելու այն միջոցին որ ուրիշները թուշեւով կերթան, եւ կամ գէպ ի աջ ու ձախ դանդաջելու՝ երբ ուրիշները շիւի շիտակ առաջ կերթան: Մէկ կասկածելի անուն մը անգամ՝ թէպէտեւ օգը հնչեցընող ձայնէն ի զատ ուրիշ բան չէ, անդադար արդեւք կլինի, ուրիշները դեռ ըզքեզ չճանչցած՝ վրադ ծուռ կարծիք կունենան. անով կարգիլին քու յառաջագիմութիւններդ ու խնամութիւններդ, եւ վերջապէս այն անունը բանեցընող ազգատոհմը կկործանի:

«Բայց ուրիշ կողմանէ հասարակ ազգատոհմէ ծագումն ունենալը եւս պատճառ կլինի մարդու մեծարանաց արժանի գրտնուելուն. վասն զի հաւասար պայմանաց մէջ այն մարդուն փառքը աւելի է՝ որ աւելի դժուարութեանց յաղթեր է: Եթէ մէկը բարակ կերպով կամենար սնափառիլ, պէտք էր որ երբեմն ծածկէր իւր դատարարակութիւնը, աստիճանը եւ հարստութիւնը: — Այս նուազ ծագումը Սոկրատայ, Պլատոնի, Եպիկուրոսի, Եպիկտետոսի, Կատոնի, Պիլթագորասայ, Կամիլլոսի, Մարիոսի, Կիկերոնի, եւ ուրիշ շատ իմաստնոց կամ քաջազանց յաղթական պսակ մը եղած է: Ով որ նոցա ճանապարհը կբռնէ, կարող է զանոնք իրեն նախնիքը համարիլ. մեծամեծ մարդկանց բառարանը՝ նոցա ազգաբանական ճիւղագրութիւնն է, եւ կարող են իրենց կնքանշան այս խօսքս առնուլ. «Զանփառունակն իմ արիւն ես փառաւոր արարի»:

«Մարդկային ընկերութեանց մէջ ամենէն կատարեալ ընկերութիւնը այն կլինէր՝ յորում այլ եւ այլ աստիճանաց անհաւասարութեան պատճառ՝ միայն անձնական կատարելութեանց տարբերութիւնը լինէր: Աւելի լաւ չէր լինէր որ աղնուականութիւնը ընտրութեամբ որոշուէր, եւ որդւոց որդի չանցնէր, եւ անոր հասնելու մի միայն ճանապարհը աղէկութիւնը կամ արժանաւորութիւնը լինէր: Ասով Տէրութեան դանձր առանց ծախքի կաւելնար, եւ հպատակք իրարու հետ բարի նախանձով կմրցէին, մինչգեռ այժմու սովորութեամբ տէրութիւնը կաղքընայ եւ բարի նախանձը կխափանուի:

«Փորձը կցուցընէ թէ նախնեաց առաքիլնութիւնները կամ տաղանդները խիստ քիչ անգամ իրենց որդւոցը կանցնին. Ռոբովամ՝ Սողոմոնի որդին եղաւ. Կոմոգոս՝ Մարկոս Արեղիոսին. Կալիգուլա՝ Գերմանիկոսին. Հուլիաքոս՝ Գրոմուէլին. Ալեքս՝ Մեծին Պետ-

բոսի եւ այլն: Այս ինչ մարդը շատ անգամ անոր համար այսպիսի մարդ է՝ որ նորա հայրը այս ինչ աստիճանի տէր էր. ինչպէս որ մէկ դարու մը առաքինութիւնները կրնան յաջորդ դարուն մոլութեանցը սերմը դառնալ:

«Հպատակ մը շատ անգամ իրաւունք կունենար ըսելու իւր գլխաւորներուն. եթէ ձեր նախնիքը արժանաւորութիւններ ունէին, ինծի ինչ օգուտ՝ թէ որ դուք անպիտան մարդիկ էք: Միթէ մեռելոց կատարելութեանքն պէտք է չափեմ ես կենդանեաց կատարելութիւնը. ինչ օգուտ ինծի քու միւլիոններէդ, քո պատուանոցներէդ, գերիներէդ, պալատներէդ, եթէ քու փառաւորութիւնդ աւելի սաստիկ կերպով միտքս կձգէ իմ թշուառութիւնս. եւ եթէ դուն տաղանդով կամ իշխանութեամբ անոր համար ինծմէ վեր եղած ես՝ որպէս զի յափըշտակեա ինծմէ ազատութեան, սեպհականութեան եւ հաւասարութեան անգին գանձերը:

«Միայն թէ հաւասար արժանաւորութեան մէջ հարուստն ու աղնուականը հասարակաց պաշտօններու հասնելու համար առաւելութիւն մը պիտի ունենան. վասն զի աւելի պատիւ ունին, աւելի խօսքի տէր են, եւ ուրիշներէն քիչ կխաբուին. բաց յայնմանէ, սովորաբար իրենց գործողութեանց մէջ այնպիսի ծանրութիւն եւ բնականութիւն մը կբանեցընեն, որ թէպէտ եւ մեծ բաներ չեն, սակայն մտադրութեան արժանի են անոր համար որ ժողովրդեան վրայ

աւելի ազդեցութիւն ունին, եւ ժողովուրդը սած գորչափ որ խելքով կկառավարուի՝ նոյնչափ եւ աչքով:

«Ո՛րչափ որ սուտ մեծամեծները քիչ արժանաւորութիւն ունին մեր մեծարանացը, նոյնչափ աւելի պարտական եմք մեծարել ճշմարտապէս մեծ մարդիկը. պէտք է որ մեք զանոնք պատուեմք, ջատագովեմք ու պաշտպանեմք. նոցա գործը հայրենեաց գործն է, եւ նոցա գլխաւորութեանց կատարման օգնելը, նոցա անունը համբաւելը, նոցա ընելու ազէկութեանը գործակցութիւն ընել է: — Բայց սուտ մեծամեծներուն վրայ մտածելու ատեն եւս պէտք չէ մոռնամք որ մեք ամէն մարդու պարտական եմք մեր յարգութիւնը տալ, եւ նորա տկարութեանցը ներողամիտ լինել: — Մտածեմք թէ վրտանգաւոր բան է ընդունելի եղած սովորութեանց դէմ կռուիլը, եւ գիտութենէ զուրկ եղող իշխանաւորաց ընդդիմանալը: — Յաճութեամբ երկրպագութիւն չընեմք մեծին, բայց խոհեմութիւնն ու քաղաքավարութիւնըն ալ ձեռքէ չձգեմք: Իմաստութեամբ եւ խոհեմութեամբ զիջանիմք երբեմն այն բանին, զոր ռամիկը կկատարէ ագիտութեամբ: — Վերջապէս մանր պատիւները անոնց թողումք որ մեծ պատիւներու հասնելու ճար չունին, եւ մէկ կողմանէ աշխատելով որ առանց ցածնալու զմեզ բարձրացընեմք՝ ոչ երբէք մոռնամք այս բանս թէ ճշմարիտ արժանաւորութեան մի միայն չափը հասարակաց օգուտն է»:

